

Vloga pravljič pri vzgoji otrok

... Pravljič spremljajo človeka od najzgodnejšega otroštva. So del družinskega življenja, večernega pripovedovanja, otroške literature in šolskega programa. Čeprav so izmišljene, nosijo v sebi globoka življenjska sporočila, zaradi katerih pomembno vplivajo na otrokovo doživljanje sveta, razvoj govora, oblikovanje vrednot in osebnosti. Že antični filozof Platon je opozarjal, da ni vseeno, kakšne zgodbe poslušajo otroci, saj pripovedi oblikujejo njihovo dušo in značaj. ...

Pravljična Slovenija

... Glavna junaka zgodbe sta škrat Slov in njegova žena Enija, ki vladata kraljestvu v obliki kokoške. Bivata v gradu nad Ljubljano in naokoli potujeta na hrbtu zmajčka Ljuba. Imata sedem hčera. Vsaka od njih po poroki prevzame del kraljestva: Greta se poroči na Gorenjsko, Petra na Primorsko, Nina na Notranjsko, Daša na Dolenjsko, Štefka na Štajersko, Kaja na Koroško in Polona v Prekmurje. ...

Preoblecimo ljudsko pravljico

... Ljudsko slovstvo nam tako omogoča ogromno možnosti za spreminjanje samega besedila. Prav ta lastnost je bila zame pri izboru besedila za ustvarjanje pravljič z glasbo zelo pomembna. Zavedala sem se, da glasba ni le dodatek, ampak mora v pravljič z glasbo postati del zgodbe. Besedilo smo zato najprej zelo oklestili, saj se je šele potem v njem pojavil prostor, ki smo ga lahko napolnili z glasbo. ...

Medvrstniško nasilje v prvem razredu

... Medvrstniško nasilje je pojav, ki se lahko pojavi že v najzgodnejših letih šolanja in ima dolgoročne posledice za čustveni, socialni in učni razvoj otrok. V prvem razredu osnovne šole otroci intenzivno razvijajo socialne kompetence, oblikujejo prva trajnejša prijateljstva ter se učijo osnovnih pravil sobivanja. Nasilje, tudi v obliki drobnih posmehov, izključevanja ali fizičnih oblik, lahko negativno vpliva na otrokovo samozavest, občutek varnosti in pripravljenost za učenje. ...

Zrela družba se prepozna po odnosu do najbolj ranljivih

... Morda je eden največjih problemov sodobne družbe prav v tem, da želi odstraniti vse, kar spominja na ranljivost. Starost, bolezen, umiranje in žalovanje postajajo teme, ki jih potiskamo na rob. A človek brez stika z minljivostjo pogosto izgubi tudi globlji stik z življenjem. Zato je pomembno, da šola ostaja prostor vzgoje za človečnost, ne samo prostor preverjanja znanja. Mladi potrebujejo odrasle, ki jih bodo učili tudi tega, kako ostati človek ob človeku. ...

Uvodnik

3 *Silvo Šinkovec*: Domišljija in resničnost

V žarišču: Vloga pravljič za osebno rast

5 *Silvo Šinkovec*: Vloga pravljič pri vzgoji otrok

7 *Nežka Černe Gec*: Slovenska zgodovina v knjigah za domače branje

10 *Vanja Hočevar*: Knjižni junaki

12 *Neža Zakrajšek*: Ljudska pravljica je vir izročila in navdih

14 *Darja Arh Centrih*: Pravljična Slovenija

16 *Vida Truden*: Smo slišali ptičice peti

18 *Urška Vrbovšek*: Preoblecimo ljudsko pravljico

20 *Ifigenija Simonovič*: Zgodbe so ubesedeno življenje

Naš pogovor

22 *Silvo Šinkovec*: *Helena Fojkar Zupančič*: Glasba je nihanje strune, vpete med nebo in zemljo

Biti vzgojitelj

26 *Albin Vrabčič*: ABC-analiza

28 *Mateja Ilar*: Medvrstniško nasilje v prvem razredu

30 *Mihaela Kastelec*: Pisanje kot krepitev lastnih in narodnih korenin

Starši

32 *Octavian M. Machidon*: Vrnitev k srcu

35 *Katja Lavrin*: Pesem in otroci s posebnimi potrebami

Področja vzgoje

37 *Milček Komelj*: Groharjeva gozdna pravljica

39 *Boštjan Grošelj*: Zakaj (so)ustvarjati družbo?

Duhovni izziv

41 *Peter Lavrih*: Odkrivajte in negujte talente, ki jih je Bog zasadil

42 *Marjan Sedej*: Zrela družba se prepozna po odnosu do najbolj ranljivih

Izkušnje

44 *Mateja Košmrlj*: Prešernov Povodni mož nekoliko drugače

46 *Barbara Orešnik, Tina Kosi, Andreja Nagode Burger*: Beremo z Glavarjem

48 *Veronika Fajdiga*: Namesto igranja – programiranje

50 *Saša Slavkovič*: Knjiga je kot ptica

51 **Iz življenja DKPS**

52 **Napovedni koledar**

53 **Bralni namig**

54 **Nova spoznanja**

55 **Summary**

Vloga pravljic pri vzgoji otrok

■ **Silvo Šinkovec** je predavatelj, terapevt, voditelj seminarjev in duhovnih vaj, urednik revije *Vzgoja*, duhovni asistent DKPS in direktor IFP.

Pravljice spremljajo človeka od najzgodnejšega otroštva. So del družinskega življenja, večernega pripovedovanja, otroške literature in šolskega programa. Čeprav so izmišljene, nosijo v sebi globoka življenjska sporočila, zaradi katerih pomembno vplivajo na otrokovo doživljanje sveta, razvoj govora, oblikovanje vrednot in osebnosti. Že antični filozof Platon je opozarjal, da ni vseeno, kakšne zgodbe poslušajo otroci, saj pripovedi oblikujejo njihovo dušo in značaj.

Pomen lepote

Med temeljnimi cilji vzgoje in izobraževanja ni samo pridobivanje uporabnega znanja, temveč tudi razvijanje estetskega čuta oziroma čuta za lepo. Svet ni zgolj koristen, ampak tudi lep. Človek potrebuje doživljanje lepote, saj mu to prinaša svojsko zadovoljstvo, notranjo harmonijo in občutek smisla. Zato umetnost v vzgoji ni postranska dejavnost, temveč bistveni del oblikovanja osebnosti. Platon je to izrazil z znamenito mislijo, da je za razvoj telesa gimnastika, za razvoj duše pa muzična umetnost. Po njegovem mnenju je vzgoja duše pomembnejša od vzgoje telesa.

K muzični vzgoji sodijo tudi pripovedi, pesmi in pravljice. Otrok skozi zgodbe ne pridobiva le informacij, ampak predvsem doživlja svet čustveno in domišljjsko. Pravljice imajo posebno moč, ker govorijo v simbolih in podobah. V njih nastopajo dobro in zlo, pogum in strah, pravičnost in krivica. Otrok preko pravljčnih junakov spoznava, da življenje ni vedno lahko, vendar je mogoče težave premagati z vztrajnostjo, poštenostjo in dobroto. Pravljice pomagajo razvijati občutek varnosti in pogum ter moralni čut, ki se izraža v sposobnosti razlikovanja med dobrim in zlim.

Glas in glasba

Glas in glasba sta med seboj zelo povezana, saj oba temeljita na zvoku in izražanju

čustev. Glas nastane pri govorjenju ali petju, glasba pa je urejena kombinacija različnih zvokov, ritma in melodije. Človeški glas je eno najstarejših glasbil, zato ima pomembno vlogo v glasbi. S petjem lahko ljudje izražamo veselje, žalost, ljubezen ali druge občutke, podobno kot jih izražamo tudi z govorom. Tudi govor ima svoj ritem, poudarke in melodijo, zato je v nekaterih primerih podoben glasbi. Glasba pogosto spremlja naše življenje. Lahko nas pomirja, razveseljuje ali spodbuja, lahko pa tudi vznemirja in dela agresivne. Človek s poslušanjem se hitreje uči jezikov. Glas in glasba sta tesno povezana ter pomembna za človekovo izražanje in sporazumevanje. Zato je zelo pomembno otrokom pripovedovati zgodbe. Pripoved ni samo branje besed, pripoved je tudi glas, ki se dotika duše.

Glas in duša sta povezana, ker glas pogosto izraža človekova notranja občutja, misli in razpoloženje. Ko človek govori ali poje, lahko drugi po njegovem glasu prepoznajo veselje, žalost, jezo ali strah. Duša predstavlja človekov notranji svet, glas pa je eden izmed načinov, kako ta notranji svet pokažemo navzven. Glas razkriva človekova čustva in značaj, stanje duha. Tudi glasba in petje lahko močno vplivata na dušo, saj človeka pomirjata, razveseljujeta ali mu dajeta moč. Marsikdaj nas določena pesem gane, ker se dotakne duše. Glas je zato več kot le zvok, saj nosi bistveni del človekove osebnosti. Glas in duša sta tesno povezana.

Razvoj jezika in domišljije

Pomembna vloga pravljic je tudi razvoj jezika. Poslušanje zgodb bogati besedni zaklad, razvija razumevanje besed, spodbuja domišljijo in krepi sposobnost razumevanja in izražanja. Otrok ob pripovedovanju spoznava nove besede, stavčne oblike in načine pripovedovanja. To vpliva na njegovo govorno sposobnost, kasneje pa tudi na uspešnost pri branju in pisanju. Otroci, ki jim starši pogosto berejo ali pripovedujejo, običajno lažje razvijejo sposobnost poslušanja, koncentracije in razumevanja besedila ter razumevanja sebe in sveta. Čeprav je vsaka zgodba izmišljena, trdi Platon, vsaka prava pravljica nosi v sebi veliko resnico in pomembna sporočila o življenju. Besede so človekov stik z resničnostjo, zato smo brez besed izgubljeni.

Pravljice pomembno vplivajo na razvoj domišljije. Otrok si ob poslušanju ustvarja lastne podobe oseb, krajev, situacij in dogodkov. Domišljija pa ni pomembna samo za umetnost, temveč tudi za ustvarjalnost, reševanje problemov in sposobnost razumevanja različnih življenjskih situacij. Domišljija odpira pot v prihodnost.

Foto: Peter Prebil